

Velja po pošti:

celo leto naprej K 26.—
pol leta " " 13.—
četrt leta " " 6-50
en mesec " " 2-20

V upravnishtvu:

celo leto naprej K 22.40
pol leta " " 11.20
četrt leta " " 5.60
en mesec " " 1.90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

SLOVENEK

Inserati:

Enostop. petivrstna (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 „
za trikrat 9 „
za več ko trikrat 8 „
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol. 6. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — V sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Beseda ob pravem času.

Srbski listi in politiki se hudujejo na dr. Šusteršiča in »klerikalne« Slovence, kakor jih izvoljujejo imenovati. Seveda, če je kdo kriv, da Srbija ne dobi teritorialnih kompenzacij, je tega kriv rimsko-katoliški ultramontanski in jezuitski klerikalizem; to melodijo poje v našem prosvetljenem času že vsak dojenček, dasi sta rimski katolicizem in novipazarski sandžak v zelo daljnem sorodstvu Pa pustimo to na stran in povejmo belgradskim novinarjem, česar v tem resnem času v resnici najbolj potrebujejo.

Nam bi bilo čisto vseeno, če bi srbski politiki zahtevali z Bosno vred cel Balkan zase, če ne bi te njih zahteve bile v navskrižju z drugimi ravno tako opravičenimi slovenskimi interesi. Mi pa, ki nas vežejo z Hrvati najtesnejši kulturni in politični stiki, težimo za osnovanjem velikega jugoslovanskega državnega kompleksa v okvirju habsburške monarhije, ki kateremu zgodovinsko pripada tudi Bosna kot del trojedine hrvaške kraljevine. Da bi tako teženje bilo neslovansko, to pač zamorejo trditi le taki ljudje, ki posebne srbske težnje identifikujejo z interesi celega slovanstva, kar je za vsakega pametnega človeka čisto neumnevno.

Dalje avstrijskim Slovanom nihče ne more očitati, da neslovansko čutijo, ako teže za tem, da se okrepi slovenski element v monarhiji, in ravno zaradi tega pozdravljajo aneksijo. Noben pаметen človek ne označuje Poljakov za neslovane, ker aneksijo odobrujejo, pač pa po pravici Rusijo, ki ravno zdaj, ko se za Srbe vnema, preganja poljski jezik celo na odru!

Veliko več pravice bi imeli mi neslovanstvo očitati belgradskim krogom — ki jih namenoma ne identifikujemo s srbskim ljudstvom — ker so proglasitev neodvisnosti Bolgarije zasramovali, bolgarskega kralja kot Koburžana grdo postavili po svojih listih in se bratili z različnimi Arzarian in Ahmed Riza-beji, da protestirajo s tem tudi proti krvnim bratom bolgarskim.

Seveda, belgradski krogi imajo za upravičenost vsake svoje težnje takoj pri

roki tisti »Drang nach Osten«, ki v resnici obstoji in je zelo nevaren, pa je jako smešen strah, ako se ga kliče, kadar ni potreba. Da aneksija Bosne ne bo pomenjala »Dranga nach Osten«, za to bodo že avstrijski Slovani poskrbeli. Bolgarija je anektirala Rumelijo — »Drang nach Osten«; Albanci hočejo Sandžak zase — »Drang nach Osten«; Bolgari teže za Makedonijo — »Drang nach Osten« — skratka kar dr. Spaljokoviću ni prav, to je vse »Drang nach Osten«. Toda, če isti belgradski krogi Makedonijo, ki je po veliki večini bolgarska, zase zahtevajo, je to — slovanska misel na jugu, če teže za Hrvaško, je to — interes vsesplošnega slovanstva, če bi na cetinjski prestol radi postavili namesto Nikitove dinastije Karagorgjevske, je to seveda zopet — vsesplošna slovanska korist. In tako dalje

Mi se z belgradskimi krogi čisto gotovo ne bomo prepirali, kaj kot Slovani smatramo spričo epohalnih dogodkov na Balkanu za svojo nalogo. To pa povdarimo: Sedanji srbski politiki, ako izvzamejo resnične diplomate, kakršni je dr. Milovanović, ki pa zdaj pač mora tako plesati, kakor se mu gode, bodo s tem, da izživljajo konflikte na jugu, ravno slovanski misli največ škodovali. S tem bodo nasprotstvo, ki je med Srbi in Hrvati, še poostriili in se sami na jugu izolirali, kajti simpatije Anglije in današnje oficijelne Rusije so tudi zdaj take, kakor so vedno bile: ne veljajo namreč za Slovane počenega groša in jim tudi nikdar koristile niso. To uči leto 1878, to uči politika Wittova in Lammsdorfova, to uči mandžurska afera itd. Edino pravo je zadel dr. Šusteršič, ki je dejal, da bodo srbski politični krogi nekdanji sami uvideli, da bodo od slovanske Avstrije največ imeli. Rajni Milan je to boljše vedel, kakor kralj Peter, samo da je Milan bil preveč korumpiran in kompromitiran, da bi mogel pridobiti si ugleda v zboru evropskih vlasti.

Edini prijatelji Srbije so zdaj tisti, ki ji svetujejo, naj mirno in trezno premotrijo nov položaj na Balkanu in ne stavi na kocko svoje usode. Mednarodni položaj je zdaj že toliko razjasnjen, da bi v Belgradu izvestni politiki pač lahko že vedeli, pri čem da so. In ker smo mi odkritosrčni prijatelji srbskega naroda, jim ravno tako sve-

tujemo; saj so jim isto svetovali celo tisti hrvaški pravaški politiki, ki so s Srbi v koaliciji. Od tega, da bo Izvoljski srbsko vladno moralno podpiral s tem, da ne bo aneksije priznal in tako onemogočil mednarodno konferenco, bo Srbija imela le škodo, ker Avstrija ni izolirana. Več ne bomo govorili in se tudi ne prerekali z getovimi časnikarskimi kričači in »antiklerikalci«. V Belgradu naj to vedo, da slovenski narod s srbskim iskreno sočustvuje, da pa njega politikom v Belgradu svetuje razsodnost in upoštevanje realnih, uresničljivih razmer, kar jim bo prineslo koristi, odsvetuje pa nepremišljenost, ki jih utegne upropastiti. To je mnenje vsega slovenskega ljudstva v monarhiji, tistega ljudstva, ki ga v Belgradu žalibog ne poznajo, marveč vse presojuje po listih in krogih, ki ne pomenjajo slovenskega ljudstva.

Odiseja Izvoljskega.

Preobrat na Ruskem. — Avstrija ni osamljena. — Prazne grožnje z vojno. — Nasprotujoče si vesti. — Srbi sami žele priti pod Avstrijo.

Izvoljski je nekak moderni Odisej. Po dolgih blodnjah ga danes koncem koncev vidimo v objemu svoje Penelope, stranke kadetov v ruski dumi. Vprašanje pa je, ki ga reši zgodovina, ali je našega junaka tudi na vseh potih spremljala Atena, boginja modrosti.

Izvoljski je obrnil plašč po vetru. Že se je govorilo, da bo moral odstopiti in gotovo je, da ga je strašil ekspozice, ki ga je o svojih »uspehih« imel podati dumi. Sedaj je pa našel novo formulo, po kateri bo duma zadovoljna, zadovoljni Srbi in Črnogorci, najbolj pa on sam, ker še nadalje lahko vodi rusko zunanjo politiko. Dunajska »Zeit« poroča namreč iz krogov dume, iz stranke kadetov in »neoslovanov«, da se je stališče oficijelnih ruskih krogov glede balkanskega vprašanja docela prevrglo. Srbsko odposlanstvo je baje doseglo ta uspeh, da Rusija aneksije Bosne in Hercegovine ne bo priznala, vsled česar je tudi mednarodna konferenca odveč. Ta preobrat da je večina dume pozdravila z zadoščenjem in bo ista Izvoljskega v vsakem oziru podpirala, ako bo pogumen dovolj, da krene v svoji politiki na pot, ki je

dosedanji diametralno nasprotna. — Srbski delegatje so s to premeno popolnoma zadovoljni in smatrajo, da sedaj mir ni več v nevarnosti. Pasič je celo izjavil, da je car obljubil kraljeviču Jurju dalekosežno moralno podporo pri zahtevi, da se da Bosni in Hercegovini avtonomijo pod protektoratom velesil. Tudi Izvoljski je prepričan, da bi bila taka rešitev najboljša.

Kaj se to pravi? Izvoljskemu ne prihaja niti na misel, da bi pripomogel Srbom do kompenzacij s tem, da aneksije ne prizna in mednarodno konferenco onemogoči. Njegov namen je le ta, da zakrije svoje neuspehe v Londonu, Berlinu in Parizu. Drugega mu zares skoraj ni kazalo, nego na tak način presekat gordijski voz, ki ga je sam tako grdo zamešal. Posledice so pa čisto jasne: Rusija ostane pri svojem protestu, konferenca ne bo, Avstrija pa se zaradi tega ne bo jokala. Avstrija konferenca ne rabi. O vprašanju razširjenja suverenitete na Bosno in Hercegovino sploh s prvega početka ni imel nihče nič govoriti. Sicer pa je že danes jasno, da bodo ostale velesile, zlasti Nemčija, Italija in Francija aneksijo priznale in previdna Anglija se bo še prav posebno premislila motiti slavni koncert velesil.

Vse torej ostane tako, kakor je in kakor je Avstrija hotela, da bodi. Izoliranje naše države se Izvoljskemu ni posrečilo.

In Srbi? Milovanović, ki je tako zadovoljen s svojimi uspehi v Londonu, bo baje demisioniral. Drugega mu pač tudi ne kaže, kajti v Parizu, kamor se je zdaj podal, mu ne bodo mogli reči drugega, nego so rekli Izvoljskemu. Da uspeh v Londonu ni bil bogvé kako velik, dokazuje okolnost, da je Milovanović toliko govoril o vojni. Demonstrativni namen vsega tega naivnega rožljanja z orožjem je že preveč očit.

Da se srbski prostovoljci — večinoma dijaki — pridno vadijo v korakanju, smo že poročali. Tudi »Sokoli« imajo redne vaje v streljanju in sabljanju. V Kragujevcu in Nišu se postavljajo celo Amazonke. Veliko veselja je vzbudilo 25 vagonov brzostrelnih topov, ki sta jih Creuzot in Schneider poslala skozi Turčijo v Belgrad. V Solunu je pristal parnik z novimi topovi in strelivom. Glasilo mladoturškega odbora »Šurej Ummed« dvomi, ali bi Srbi z guerilla-vojsko v Bosni kaj dosegli. Turki nikakor ne svetujejo Srbom

LISTEK.

Otok zakladov.

Angleško spisal R. L. Stevenson. Prevel J. M.

(Dalje.)

Nadzornik se je visoko vzravnaval in pripovedoval celo zgodbo kakor kako nalogo, in videti bi morali obadva gospoda, kako sta se sklonila naprej in spogledovala drug drugega in v svojem zanimanju in začudenju celo pozabila pušiti. Ko sta čula, kako se je moja mati vrnila v gostilno, je udaril dr. Livesey z roko po kolenu, mirovni sodnik pa je zaklical: »Dobro!« in udaril s svojo pipo ob omrežje kamina. Dolgo predno je bilo poročilo končano, je gospod Trelawney (tako je bilo ime mirovnemu sodniku, kakor se spominjate) vstal s svojega sedeža in hodil po sobi gori in doli, zdravnik pa je vzel svojo lasuljo raz glave, kakor da bi hotel bolje slišati, ter je sedel na svojem mestu; v resnici je bil čuden videti s svojimi kratko ostrizenimi črnimi lasmi.

Konečno je gospod Dance končal svojo povest.

»Gospod Dance,« je rekel mirovni sodnik, »prav izvrsten človek ste. In kar se tiče tega, da ste s svojim konjem po-

drli onega črnega lopova, je po mojih mislih hvalevredno dejanje, gospod, kakor ako bi pohodili ščurka. Kakor vidim, je ta fant Hawkins velik možak. Hawkins, ali hočeš pozvoniti na oni zvonec? Gospod Dance mora dobiti piva.«

»In Jakec tudi,« je dejal zdravnik, »torej imaš ti ono stvar, katero so oni iskali, ali ne?«

»Tukaj je, gospod,« sem dejal ter mu izročil zavoj iz oljnatega piatna.

Zdravnik ga je ogledoval od vseh strani, kakor da bi njegove prste srbelo, da bi ga odprl; namesto da bi to storil, ga je pa mirno vtaknil v žep svoje suknje.

»Sodnik,« je rekel, »kadar popije gospod Dance svoje pivo, mora seveda zopet nazaj na svoje službeno mesto. Jakca Hawkinsa pa nameravam obdržati tukaj, da bo spal v moji hiši, in z vašim dovoljenjem nasvetujem, da mu damo mrzlega kolača, da se okrepča.«

»Kakor je vaša volja, Livesey,« je dejal mirovni sodnik; »Hawkins je zaslužil kaj boljšega kakor mrzli kolač.«

Prinesli so velik kos kolača, ga položili na stransko mizo in lotil sem se ga z veseljem, kajti bil sem lačen kakor jastreb; medtem pa sta onadva še dalje čestitala gospodu Dancu in se navsezadnje poslovila.

»In sedaj?« je rekel zdravnik.

»In sedaj, Livesey?« je dejal mirovni sodnik v isti sapi.

»Oba v istem času!« se je smejal dr. Livesey. »Mislim, da ste že čuli o tem Flintu, ali ne?«

»O njem slišal!« je zavpil sodnik. »Slišal, pravite! Bil je najbolj krvoločni morski ropar, kar jih je kedaj plulo po morju. Hackbaerd — Črnobradi — je bil otrok v primeri s Flintom. Španci so se ga tako strašansko bali, da sem bil, povem vam, gospod, včasih kar ponosen, da je bil Anglež. S temile očmi sem videl njegova jadra, pri otoku Trinidad, in oni bojazljivi prijatelj ruma, s katerim sem se vozil, se je vrnil — vrnil, gospod, nazaj v Port of Spain.«

»No, slišal sem o njem na Angleškem,« je rekel zdravnik. »Vendar glavno vprašanje je, ali je imel kaj denarja?«

»Denarja!« je vzkliknil sodnik. »Ali ste čuli celo povest? Kaj drugega zasledujejo ti lopovi kakor denar? Kaj drugega jim je mar kakor denar? Za kaj drugega tvegajo svoja ničvredna telesa kakor za denar?«

»To zvemo kmalu,« je odgovoril zdravnik. »Toda vi ste tako preklicano razvneti in v ognju, da ne morem priti do besede. Kar želim vedeti, je to-le: Mislimo si, da imamo tukaj v žepu nekak ključ glede kraja, kjer je Flint zakopal svoj zaklad, ali je ta zaklad velik?«

»Velik, gospod?« je vpil sodnik. »Tako velik je: ako imamo v resnici kak ključ do njega, kakor pravite, preskrbim v Bristolu ladijo ter vzamem seboj vas in Jakca tukaj, in jaz hočem najti ta zaklad, tudi ako ga iščem eno celo leto.«

»Prav dobro,« je rekel zdravnik. »Sedaj pa, ako je Jakcu prav, hočemo odpreti zavoj,« in položil ga je pred sebe na mizo. Zavoj je bil sešit skupaj in zdravnik je moral po svoje zdravniško orodje in razrezati šive s svojimi zdravniškimi škarkami. V zavoju ste se nahajali dve stvari — ena knjiga in en zapečaten papir.

»Predvsem si ogledamo knjigo,« je opomnil zdravnik.

Sodnik in jaz sva radovedno gledala preko njegove rame, ko jo je odprl — dr. Livesey me je namreč prijazno povabil priti bližje od stranske mize, kjer sem jedel, da bi tudi jaz vžival veselje iskanja. Na prvi strani je bilo samo nekoliko besedi napisanih, kakor utegne storiti človek s peresom v roki zaradi vaje ali za kratek čas. Na enem mestu so bile iste besede kakor v tetoviranem znamenju: »Billy Bones njegova domišljija;« dalje je bilo tamkaj: »Mr. W. Bones, krmar.« »Nič več ruma.« »Pri Palm Key gga je dobil,« in nekoliko drugih odlomkov, večinoma posamezne in nerazumljive besede. Nisem si mogel kaj, da ne bi postal radoveden, ke-do je bil pač oni, ki »gga je dobil,« in kaj

vojne. Tudi ruski krogi so, kakor poroča uradna »Pet. tel. agentura« stavili obljubljeni moralni podpiri za pogoj, da Srbi opuste vsak nepreviden in nepremišljen korak, ki bi se mogel razlagati kot provokacija.

Sploh so ruske vesti še danes dokaj nejasne in si druga drugi nasprotujejo. Tako se med drugim poroča, da se pogajanja med Izvoljskim in Avstrijo normalno nadaljujejo. Kaj se treba glede konference še pogajati, ako je Rusija sama ne želi? In ali ne ve Izvoljski, da se Avstrija o kompenzacijah ali pa celo o diskutiranju o aneksiji sploh ne pogovarja? Saj tudi »Voss. Ztg.« poroča, da predložiti Rusija za konferenco tak program, ki ga Avstrija ne more sprejeti.

Končno še kuriozum. Novosadska srbska »Zastava«, glasilo radikalcev, ki svojih zvez in simpatij za Belgrao ne morejo utajiti, piše, da obstoje za Srbijo tri možnosti, tri poti. Prva je malo verjetna: da bi Srbija izšla iz vojne kot zmagovalka ter osnovala veliko jugoslovansko državo. Ali pa bo premagana in propade na narodnem, političnem in gospodarskem polju. **Ali pa bo združena z Avstro-Ogrsko in postane ud velike jugoslovanske družine, z nekaj milijoni Hrvatov, Srbov in Slovencev.** Dosedaj je pri vseh političkih vprašanjih in o vseh fazah razvoja kraljevine srbske stalo dinastiško vprašanje v prvi vrsti, sedaj pa bi odločevalo samo narodne koristi . . . Jugoslovancev bi nas bilo nad deset milijonov, in če smo Hrvatje, Srbi in Slovenci složni, gorje Mažarom in Nemcem. Trializem je neizogiben. — Tako piše srbski list. Mi vemo, da te misli niso nove. Že za časa abdikacije Milanove so zlasti srbski naprednjaki trgovskega stanu prosili Boga, da bi Avstrija okupirala Srbijo . . . Mi seveda nimamo tako zlobnih želja.

Dnevne novice.

— **Jugoslovani v državnem zboru.** Hrvatska dopisovalnica objavlja vsebino razgovorov z različnimi jugoslovanskimi poslanci o vprašanju, ali in pod katerimi pogoji bi se združili jugoslovanski državni poslanci. S tem je v zvezi tudi nadaljno vprašanje jugoslovanskega ministra. Pripomnimo pa takoj, da imajo v tem oziru poslanci sami prvo besedo. Mi smo namreč prepričani, da bodo naši poslanci, združeni v Slovenskem klubu pravo pogodili. Zato le registrujemo, kar piše hrvatska dopisovalnica, ker je vse le kombinacija, ki je odvisna tudi od rešitve sedanje ministrske krize. Znano je tudi nam, da je baron Beck v razgovorih z jugoslovanskimi poslanci naglašal večkrat, naj se zblížajo in zjedinijo vsaj v glavnih vprašanjih. S tem ni še rečeno, da bi morala biti v enem klubu; zadoščala bi izpočetka tudi parlamentarna komisija obeh klubov, ki bi določevala skupno taktiko. Prvi korak k takemu zblízanju je bil že storjen, ko sta se oba kluba skupno posvetovala o kandidatu za podpredsednika mesta v zbornici. Tedaj so se zedinili, da je prvi skupni kandidat za podpredsednika poslanec iz »Slovenskega kluba«. Tudi drugi poznejši dogodki opravičujejo domnevanje, da se morda že v doglednem času izvoli parlamentarna komisija obeh

je bil oni »gga«, ki ga je dobil. Nož v hrbet najbolj gotovo.

»Ni mnogo tukaj,« je rekel dr. Livesey, ko je šel dalje.

Naslednjih deset ali dvanajst strani je bilo napolnjenih s čudno vrsto zapiskov. Tu se je nahajal na enem koncu vrstice zaznamovan čas, na drugem pa vsota denarja, kakor v navadnih računskih knjigah, vendar mesto vsacega pojasnila samo nenaekno število križev med obema. Dne 12. junija 1745 n. pr. je bilo očitno treba izplačati nekemu vsoto sedemdeset funtov šterlingov in tukaj se ni nahajalo nič drugega kakor šest križev v pojasnilo vzroka. Na nekoliko mestih je bilo pridodano tudi ime kraja, kakor »Pri Caracas«, ali samo označenje zemljepisne dolžine in širine, kakor n. pr.: 62° 17' 20", 19° 2' 40".

Ta zapisnik je obsegal dobo skoraj dvajset let in vsota posameznih zapiskov je naraščala s časom in na koncu je bila po pet ali šest napačnih seštevanjih navedena cela vsota in pridodane te-le besede: »Bones njegovo premoženje.«

»Tega ne morem razumeti,« je rekel dr. Livesey.

»Stvar je vendar jasna kakor beli dan,« je zavpil sodnik. »To je računski knjiga onega hudobnega psa. Vsote so lo-povov delež in kjer se je bal dvoumnosti, — vidite, je pristavil kaj v pojasnilo. »Pri Caracas« n. pr.; vidite tukaj so pri onem obrežju zajeli kako nesrečno ladijo. Bog se usmili ubogih ljudi, ki so bili na njej.«

(Dalje.)

klubov, ki omogoči skupno postopanje v važnih vprašanjih. Da je to mogoče, dokazuje tudi skupni klub jugoslovanskih delegatov v zadnjem zasedanju.

— **Starostno in invaliditetno zavarovanje.** Včeraj je vlada izpolnila svojo obljubo iz ene zadnjih sej državnega zbora julija meseca tega leta, da predloži načrt o splošnem starostnem in invaliditetnem zavarovanju v prvi seji jesenskega zasedanja, ki je bila prvotno določena za današnji dan, ter je poslala vsem poslancem pismenim potom obečani načrt. Tudi »Wiener Ztg.« prinaša obširen ekspozé o zakonskem načrtu.

— **Osebné vesti.** Za stavbinska svetnika sta imenovana nadinženirja gg. Moric Kirchschrager v Ljubljani in Boleslav Bloudek v Kranju. Inženir gospod Jaroslav Hanuš je imenovan za nadinženirja. Davkar gospod Ivan Buchita v Trebnjem je imenovan za višjega davkarja v okrožju finančnega ravnateljstva v Ljubljani. — Mizar v mornariškem arzenalu v Pulju g. Jožef Mercina je imenovan za delovodjo na tukajšnji obrtni šoli.

— **Goriška pred novimi deželnozbornskimi volitvami.** V Romansu v Furlaniji se je vršil pred kratkim shod, na katerem so sprejeli zborovalci resolucijo z zahtevom, da naj se deželni zbor razpusti ter razpiše nove volitve.

— **Odborova seja »S. K. S. Z.« za Štajersko** v Mariboru se vrši v četrtek dne 5. novembra ob peti uri popoldne v uredništvu »Slovenskega Gospodarja.«

— **Pri kočevskem sodišču** se je v soboto, 31. pret. mes. vršila obravnava zasebnih obtožiteljev Matije Kovačiča, Jakoba Krajca in Josipa Turka, posestnikov Slovencev iz županije Livold proti Francetu Klunu, tamošnjemu zagrizeno-nemškemu županu radi žaljenja časti. Župan ima gostilno in je omenjene goste Slovence vun vrgel ter jih psoval. Bil je radi jednakega prestopka tudi že predkaznovan. Zastopnik zasebnih obtožiteljev (dr. Ažman, pisarna dr. Tavčarja) pa ni zahteval stroge kazni, povdarjajoč, da naj se kot olajševalno upošteva razburjanje vsled političnega nasprotstva. Sodnik (c. kr. pristav Meditz) je nato obsodil obtoženca na 30 kron globe, oziroma 3 dni zapora. (Op. ured. Kako pa postopa c. kr. držav. pravdništvu?)

— **Pisarna dr. Brejčeva.** Iz Celovca poročajo: V tukajšnjo pisarno dr. Brejca je vstopil s prvim novembrom, kot koncipijent g. dr. A. Bračkovič, dosedaj koncipijent pri dr. Haasu v Mariboru.

— **Linhart urednik »Deutsche Wacht«.** Širi se govorica, da bo Linhart v kratkem odšel iz Ptuj v Celje, kjer bo prevzel uredništvo lista »Deutsche Wacht«.

— **Samoumor soproge bankirja Winklerja.** V Celovcu se je soproga radi konkurza aretiranega bankirja Winklerja Matilda v svojem stanovanju obesila. Samomorilka je bila hči celovškega hišnega posestnika Faleschinija.

— **Trg Koren v Gorici** dobi ime piazza De Amicis. Tak trg s tako starim, ukoreninjenim imenom pretvarjati v piazza De Amicis — če to ni bedarija, kaj pa je? — V četrtek so sklenili prekrstitev v mestnem svetu. Ljudstvo se je ne privadi. Trg sv. Antona so hoteli prekrstiti v Piazza Goldoni.

— **Za goriška podžupana** sta izvoljena Cesciutti in dr. Venier. Vedno lepše je na goriškem magistratu. Tam se vname nova gonja proti Slovincem.

— **Poročil se je** v Logu pri Vipavi g. Frančišek Jelovčan, posestnik in trgovec v Gorenji vasi pri Škofji Loki, z gospodično Vekoslavo Hrovatin iz Dupelj pri Vrhopolju.

— **Tožba za šest kron — stroškov 700 kron.** J. S. z Vitovelj je tožil G. z Vitovelj za šest kron, katere mu je bil dolžan na dninah, kakor pravi tožitelj. Tožba je tekla in tekla, oba sta imela odvjetnika, vlekla se je tožba naprej in skončala pred goriško okrožno sodnijo tako, da je izgubil toženec, ki mora plačati šest kron dnine tožitelju ter pravdne stroške okoli 700 K. — Pravadarstvo stane denar. To je stara resnica, ki pa še ni izmodrila ljudstva.

— **Nove redovnice v Trstu.** Zavod za brezposelna dekleta »Buon pastore« na istrski cesti je dobil redovnice »dobrega pastirja«, kojih je namen skrbeti za zapuščenca in mlada dekleta. Glavna hiša teh redovnic je na Francoskem. V prejšnji hiši šolskih sester v ulici P. Besenghi so se naselile tudi neke francoske redovnice »vernih duš« imenovane. Vzdržujejo se s svojim lastnim premoženjem. Njih delo je zelo požrtvovalno: brezplačno strežajo siromašnim bolnikom in zbirajo zapuščene deklice, da jih kakor Salezijanci dečke, krščanski vzgajajo.

— **Tri osebe padle iz vlaka.** Med postajo Verd in Logatec na južni železnici so padle 30. vinotoka iz osebnega vlaka

št. 33 (v smeri proti Trstu) 19letna gos-pica Niša Rubina, petletna deklica Liza Abraša in štiri letna Sergijevna Abraša. Vse tri potujejo iz Rusije v Argentinijo. Vzrok nezgode je, da so se odprla stranska vrata pri vozu. Ranjena je bila štiri-letna Sergijevna Abraša na glavi, dočim je zadobila Liza Abraša le podplut krvi.

— **Zopet zakonska tragedija »Amerikanca«.** V osješkem sodnem okraju na Hrvatskem živel je kmet Slavko Vaskušić 15 let v zakonu s svojo ženo Ljubo. Imela sta štiri otroke. Tedaj pa Vaskušić odide v Ameriko za boljšim kruhom in pusti ženo samo doma. Kakor se to čisto dogaja, je žena pozabila na svojo zakonsko zvestobo ter se zabavala s pijačo in nemoralnostjo. Ko mož to izve, pride skrivaj domov in se na lastne oči prepriča, kako mu živi žena. Zapodi jo od hiše, a kasneje ji odpusti in zopet sprejme k sebi. Toda nesrečnica se ne more odreči svojim zlim nagnenjem — mož jo kmalu zopet zaloti v nezvestobi. Vzel je kol in jo ubil. Sodišče ga je obsodilo na pet let ječe.

— **Krvav prepir zaradi »more«.** Su-rová laška igra »mora«, ki noče ponehati tudi med Slovenci, je zahtevala zopet svo-jo žrtev. V krčmi pri »Bonazzi« v Sv. Mariji Magdaleni Zgornji pri Trstu sta se pri tej igri sprla 21 let stari Josip Sturm in Avrelj Peršolja. Prijatelji so jih sicer spravili narazen in navidezno pomirili, toda med potom domov je Peršolja zahrbtno napadel Sturma z nožem ter ga težko ranil. Sturma so prepeljali v bolnišnico, napadalca pa redarstvo še išče.

— **Nesreča s puško.** Karol Kodermac, star 16 let, iz Solkana, se je te dni igral s puško. Po nesreči pa je puška počila in strel ga je zadel v levo nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov.

— **Dinamit ji je odtrgal prste** Včeraj so pripeljali v mestno žensko bolnišnico v Gorici desetletno Frančiško Begno iz Nem. Ruta. Na cesti je našla dinamitno patrono, jo pobrala in jo jela ogledovati. Nakrat pa se patrona razpoči in deklici je razmesarilo tri prste, enega pa odneslo. Najbrže ji bodo morali vsled hudih ran roko odrezati.

— **Umrl je v Gorici znani trgovec** z vinom Anton Darbo, ki je imel svojo zalogo vina na Fr. Jos. tekališču.

VOLITVE V DALMACIJI.

Zader, 30. oktobra. Spljetska trgovska zbornica je izvolila za poslanca Lovra Boičia, ravnatelja v pok. iz hrvatske narodne stranke; zbornici v Dubrovniku in Kotoru dr. Milorada, profesorja v pok. iz neodvisne organizacije hrvatske narodne stranke. Pri ožjih volitvah je zmagal v Spljetu odvetnik Mihaljevič.

Ljubljanske novice.

lj **V senatu,** ki sodi zdaj ljubljanske demonstrante, sedita tudi dva redna člana in gosta kazine. Mi smo zadnji, ki bi komu branili hoditi kamor hoče, a vseeno bi bilo bolje, da bi ne sedela v senatu, ker je »Kazinoverein« udeležen pri razpravi kot zasebni udeleženec. Ne dvomimo na objektivnosti obeh gospodov sodnikov, a širšemu občinstvu le ne bo šlo v glavo, da bodo soodločevali pri krivdoreku stalni obiskovalci in člani kazine.

lj **Jako stroge odredbe** so pri vходу v porotno dvorano, v kateri se vrši razprava proti »demonstrantom«. Pazniki, predno koga izpuste v dvorano, konstatirajo, ali je 24 let star ali ne. To konstatiranje pa je včasih seve pomotno. Tako včeraj niso pustili v dvorano nekega gos-poda, ki je že odslužil vojake. Le s težavo je prepričal paznike, da je vsled tega gotovo že preživel 24 let. Palice se morajo odlagati v garderobi. Predsednik deželnega sodišča g. Levičnik je pa včeraj občinstvo z neko naredbo posebno razveselil. Zapovedal je, da morajo biti razni vhodi v sodno palačo zaprti in je vsled tega odredil, da morajo biti zaprta vrata v — davkarijo. Občinstvo je zaprta vrata v davkarijo jako hvaležno vzelo na znanje, drugačnega mnenja so bili le davčni uradniki, ki so se postavili na stališče, da gospod Levičnik ne sme dajati takih izjemnih koncesij davke plačujočemu občinstvu in tako so se vrata v davkarijo kmalu zopet morala odpreti.

lj **Požrtvovalen Slovenec** je trgovec s papirjem Fr. Igljč. Ta ima svojo trgovino v Ljubljani na Mestnem trgu. Ob demonstracijah meseca septembra se mu je pobila steklena napisna tabla. Znano je, kako so sodišča zasledovala in kaznovala slovenske demonstrante. Tekom sodnih poizvedovanj je bil zaslišan tudi trgovec Igljč, ki je pa v nasprotju z vsemi drugimi prizadetimi Slovenci in v nasprotju z mnogimi Nemci zahteval, da mu slovenski »demonstrantje« povrnejo storjeno škodo. Za zaprte žrtve se pobirajo darovi, g. Igljč pa zahteva od njih 95 K! Dobro bi bilo,

če bi se iz denarja, nabranega za žrtve, plačala škoda Igljču. Ko je pri včerajšnji razpravi predsednik sodnega dvora prebral zahtevo Igljčevu, se je občinstvo nad tem zgražalo in čule so se ne prav prijazne opazke o g. Igljču. Nekdo je celo rekel, da je g. Igljč podpornik »Südmarke!«

lj **Dr. Peganu** je vročena obtožnica. Tožen je, da je povzročil rabuko!

lj **Za S. K. S. Z.** je daroval N. N. 1 K. lj **Na razna vprašanja** katera gdč. Staretova je izredno »nobel« počastila slovensko trgovino gdč. Kovačeve, pojasnjujemo, da je bila to gdč. Luita Starre iz znane ljubljanske Staretove rodbine. Gdč. Starre je tudi ud nemškega biciklistkega kluba, kar je razvidno iz letnega poročila. Kljub temu se gospodični včeraj nemški vojaki 27. pešpolka v Prešernovih ulicah niso hoteli ogniti in so jo nahrulili. Občinstvo je ta prizor opazovalo z velikim zadoščanjem.

lj **Dr. Eger** je bil v zadevi ljubljanskih dogodkov pri ministrih Pradetu in Biernethu. Nato je sledila konferenca nemških poslancev pri Pradetu . . .

lj **Dan 20. septembra — dan narodne žalosti.** Kakor čujemo, se bo vsako leto dan 20. septembra v Ljubljani slovesno praznoval kot dan narodne žalosti.

lj **Nemški napisi** zopet prihajajo na dan posebno pri — babicah. Govori se, da te nemške napise pri babicah privablja na dan strah pred dr. Valento, češ, da bi marsikatera, če bi ne imela nemškega napisa, težje postala »izpitana babica«. Ta strah naj babice kar opuste, kajti vsako morebitno šikaniranje naj se nam naznani. V takem slučaju bomo skrbeli, da se dr. Valenta pošteno »izpita«. Slovenske babice bodo imele slovenske napise!

lj **Pojasnilo k obtožnici.** Včeraj smo priobčili obtožnico proti »demonstrantom«, v kateri se navaja le nekega gospoda Drogenika. V pojasnilo javljamo, da je Drogenik lastnik nemške tvrdke R. Miklauc, ki ima podružnice pri »Škofu« in »Miklavžu«.

lj **Ustanovni občni zbor »Zadruga gostilničarjev«**, krčmarjev, kavarnarjev, žganjetočnikov in izkuharjev za sodni okraj ljubljanske okolice se vrši v sredo, dne 4. novembra 1908, ob 2. uri popoldne v veliki dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani. Dnevni red: 1. Nagovor. 2. Čitanje in sklepanje zadrughnih pravil. 3. Razni nasveti.

lj **Iz gledališke pisarne.** Danes, v torek, se ponovi prvič velika francoska opera »Samson in Dalila«. Za soliste in zbor so se nabavili novi kostumi. Koncertni orkester »Glasbene Matic« svira pred četrtim dejanjem baletno glasbo iz opere. — V četrtek, dne 5. t. m., je premijera Gerh. Hauptmannove tatinse komedije »Borbov kožuh«. Operetno osebje študira Strausovega »Netopirja«, operno osebje pa Zajčevega »Zrinjskega«. Drama pripravljiva Meškovo »Mater« in Finžgarjevega »Divjega lovca«.

lj **Zimsko verando** je napravila kavarna »Evropa«. Jutri zvečer bo v tej kavarni koncert »Slovenske filharmonije«.

lj **Tujski promet v Ljubljani.** Meseca oktobra 1908 je prišlo v Ljubljano 4592 tujcev; 913 manj nego prejšnji mesec in 242 več kot lani meseca oktobra. Nastalo pa se jih je v hotelu »Union« 918, »Slon« 867, »Lloyd« 312, »Malič« 296, »Cesar avstrijski« 239, »Ilirija« 192, »Južni kolodvor« 182, »Štrukelj« 173, »Bavarski dvor« 95 in v ostalih gostilnah in prenočiščih 1318.

Iz slovanskega sveta.

sl **Nemška nasilstva.** Mestni zastop v Mostu na Češkem je javno razglasil sledeči sklep: Glede na praške dogodke 1. ne bode se češkim sejmarijem na letnih in tedenskih sejmih oddajalo nobeno mesto; 2. mesto samo bode kupilo hišo, ki jo name-rava kupiti češka »Živnostenská banka« za svojo podružnico v Mostu; 3. Čehom se bodo prodali na pokopališču zasebni grobovi samo v tem slučaju, ako se zavežejo, da bodo devali na spominke le češke napise. — Čudno!

sl **Spomnil se je ubogih slovaških piskrovezov.** Te dni je umrl v Sobeslavju na Češkem 83letni sodnijski pristav v pokojni g. Rečucka, ki je svoje precejšnje premoženje zapustil zares v dobre namene. Vsa njemu znana češka društva so dobila po 200 K. učiteljski zavod 1000 K.; vsak, ki ga je pokojnik poznal in je bil siromak, je dobil po 100—200 K. — Najbolj zanimivo in plemenito je to, da vsak slovaški piskrovez, ki pojde v dobi od sv. Venceslava do sv. Matije skozi Sobeslav, dobi iz poselske ustanove 10 K.

sl **Vodka na Ruskem dražja.** V zadnjih sejah ruske dume so se pretresala razna sredstva, s katerimi bi se odstranilo ali pa vsaj zmanjšalo pijanstvo na Ruskem. Predlaga so se razna sredstva n. pr. povišati ceno vodke, da bi bila manj pristopna ljudstvu, prodajati jo v večjih

posodah, polagoma zmanjševati njeno moč (celo na 12 stopinj). Prvi predlog je zlasti prav prišel finančnemu ministru, ki je od 1. oktobra povišal ceno vodke tako, da je eno vedro (=12,3 litrov) za en rubelj dražje.

sl Nemci prodirajo v Rusijo. »Kurjer Warszawski« poroča, da so nemški izseljenci že naseljeni v velikih prostorih v ruski Poljski. Ako se kje kaka nemška naselbina naseli, sezida si tudi šolo, ki vzgaja nemško decu v pruskem in velikonemškem duhu. V okolici Novega dvora in Modlina pri Visli so že naselbine, ki v njih ne moreš govoriti s prebivalci v poljskem jeziku. Vobče godijo se v poljskem kraljestvu take reči od strani nemških naseljencev, ki bi imela vzbuditi pozornost merodajnih krogov v Peterburgu. Nemška invazija — piše list — je že proč vrgla krinko in poprej ponižni prišlec izpreminja se v naseljenca, ki si domišlja, da podira ameriške gozdove in razširja kulturo med Indijanci. To so resnične predstraže nemške armade v privislanskem kraju. Rusko vojno ministrstvo se je že čutilo prisiljeno, da je tirjalo bližje podatke iz Varšave o nemškem gibanju v ruski Poljski. Telovadna nemška društva po svoji organizaciji in uniformi napravljajo na opazovalca takšen vtis, kakor da bi bile vedne predstraže in postojanke nemške armade v poljskem kraljestvu. Nemški naseljenci čutijo se že tako mirne in trdne, da že prelahajajo v agresivno akcijo.

— **Madžarska banka v Bosni.** Madžarska komercialna banka ustanovi v kratkem madžarsko bančno podjetje v Bosni, ki se bo bavilo z bančnimi, eskomptnimi in menjalnimi stvarmi. Baron Burian je neki obljubil, da bo to madžarsko banko podpiralo skupno finančno ministrstvo. Kakor je videti, je povdarjanje jugoslovanskega stališča glede Bosne jako na mestu!

Razne stvari.

Kako se »ustavlja« parnike. 27. oktobra t. l. so ustavili blizu Kroneburga kakor smo kratko že sporočili, nek bavarski parnik, ker je bil sumljiv, da vozi orožje in strelivo za Srbijo. To so izvedli takole: Na bregu Donave je bilo postavljeno vojaštvo korneuburškega železniškega in telegrafskega polka. Sredi na vodi se je premikal takozvani »leteči most« in zaprl pot prihajajočemu parniku, ki se je vsled tega moral ustaviti. Nato so se k parniku pripeljali častniki navedenega polka ter splezali na krov. Parnik je moral nato pristati v Korneuburgu, kjer se je izvršila preiskava.

Kitajske žene. Izdajatelj največjega kitajskega časopisa Li-Sum-Ling je priobčil poročevalcu »Tribune« sledeče o izobrazbi kitajskega ženstva. Na Kitajskem izhaja mnogo ženskih dnevnikov, in sicer štirje v Kantonu, šest v Sangaju, in ravno toliko v ostalih velikih mestih Kitajske. Za vse te liste pišejo samo ženske; razven dnevnikov pa izhaja še mnogo tednikov in mesečnikov, ki so v prvi vrsti namenjeni znanosti. Novi vzgojni sestav dovoljuje ženskam največjo svobodo. Dekliških šol je neštevilno, v velikih mestih pa so jim odprte visoke šole, v katerih se predava kitajska klasična književnost, tuji jeziki itd. Kitajska dekleta stanujejo večinoma v tujih družinah, da se priučijo samostalnemu življenju. Na Kitajskem je sedaj ženska izobrazba v modi in imajo študentke ženov na izbiro.

Sufragistke v angleškem parlamentu. K seji poslanske zbornice je zasedlo galerijo mnogoštevilno ženstvo, ki so hrupno klicale za žensko volivno pravico. Dali so žensko galerijo izprazniti in pri tem so opazili, da sta se dve ženski privezali k nekemu stebri. Nato so sufragistke vrgle na moško galerijo ter zopet demonstrirale. Predsednik je ukazal vse galerije izprazniti in zabranil vsak dostop v zbornico. Nato so moški in ženske priredili burno demonstracijo pred zbornico. Aretiranih je bilo več oseb.

— **Ravnatelj carjeve knjižnice — tat.** V knjižnici zimske palače v Peterburgu se je dalj časa opazalo, da zmanjkujejo dragocene knjige in rokopisi. Začele so se preiskave, ki so dognale, da je tat ravnatelj knjižnice državni svetnik Nikolaj Lehmann in njegov tovariš svetnik Schlothner. Lehmann je nato sam priznal tatvino in izjavil, da je dobil za ukradene stvari mnogo tisočev rubljev. Te dni je sodišče izreklo obsodbo in je Lehmann obsojen na tri in pol leta ječe, Schlothner pa na eno leto. Tako vrše Nemci svojo »kulturno misijo« v »barbarski« Ruski.

Telefonska in brzojavna poročila.

SMRTNA KOSA.

Polhov Gradec, 3. novembra. Jožef Peklaj, stud. phil., član »Danice« je danes

umrl. Pogreb bo v četrtek ob 8. uri dopoldne.

88LETNICA KARDINALA GRUSCHE.

Dunaj, 3. novembra. Kardinal Gruscha praznuje danes 88letnico svojega rojstva.

POPOLNA NEJASNOST. VOJSKA?
Pariz, 3. novembra. Položaj je sledeči: Rusija namerava proti aneksiji protestirati. S tem hoče dati Srbiji moralno zaščeno. Na ta način hoče pripraviti stvari do tega, da se pokaže, da mednarodna konferenca sploh ne bo mogoča. Na ta način hoče doseči, da bodo velevlasti na Avstrijo pritisnile, da bo odnehala. Zato razglša ruska vlada po različnih listih, da se bo zahtevalo, naj postane Bosna avtonomna provinca pod krščanskim guvernerjem. Tako misli Avstrijo vstrašiti. Pogajanja med Rusijo in Avstrijo so v normalnem tiru. Srbiji Rusija svetuje, naj bo mirna in ne provocira. Rusija, Anglija in Francija sicer absolutno hočejo, da se zadeva mirnim potom reši.

Berolin, 3. novembra. Ruska vlada oficijelno še ni naznanila, kar pišejo listi. Ako Rusija v resnici misli izvesti, kar razglša zdaj po listih, je nezogibno, da Avstrija poseže po orožju, oprta na Nemčijo, ki bo v tem slučaju tudi takoj mobilizirala proti Rusiji. Položaj je skrajno napet. Avstrija pod nobenim pogojem ne odneha. — Sodi se pa, da so časnikarske vesti vse le izkrivljene s prozornim namenom Avstrijo odvrniti od njenih namer.

AVSTRIJSKO VOJAŠTVO PREKORACILO SRBSKO MEJO?

Belgrad, 3. novembra. Tu se širi glas, da se je avstrijsko vojaštvo pri Grocku prepeljalo čez Donavo na srbsko ozemlje. Dejstvo je, da so se podali en pehotni polk in dve eskadroni konjenice iz Belgrada proti Grocku.

OROŽJE ZA SRBIJO.

Belgrad, 3. novembra. Tukaj se govori, da je Srbija dobila 150 vozov streliva čez Ristovac. (Naša poročila govore le o 25 vozovih. Glej pol. pregled. Op. ur.) Vlada je kupila v inozemstvu 60.000 repetirk in devet milijonov nabojev. Iz inozemstva se je, kakor poročajo srbski listi, prijavilo 44 tisoč prostovoljcev.

PREISKAVE PROTI SRBOM.

Zagreb, 3. novembra. V Gračacu in Medku so bile velike preiskave pri odličnih Srbih. V Vaganju je aretiran učitelj Stevo Truhovič in odveden v Varaždin.

ORIGIALEN POZDRAV.

Stuttgart, 3. novembra. Grof Zepelin bo šel dvornemu vlaku cesarja Viljema nasproti s svojim zrakoplovom ter bo vlak spremljal do Donau - Eschingna.

VSTAJA V TIBETU.

Sangaj, 3. novembra. V Tibetu je vstaja. Cesarske čete so podlegle. Dalai Lama je izjavil, da nima toliko upliva, da bi napravil red. Kitajska vlada odpošlje v Tibet nove čete.

DAROVI.

Darovi, poslani našemu uredništvu.
Za žrtve 20. septembra. G. Franjo Možina, Novo mesto, 4 K; kuharica z Dunaja, M. K., 2 K; preč. g. Alojzij Podobnik, župnik, Gozd pri Kamniku, 4 K 60 h; g. Ivan Ogradi pri Sv. Jakobu v Sl. goricah 15 K.
Za pogorelce v Črnem Vrhu nad Idrijo. G. Jernej Stele, Šiška, 10 K; g. Mihael Saje, župnik v Štangi, p. Litija, 4 K.
Za pogorelce v Božjakovem. G. Franjo Možina, Novo mesto, 2 K; g. M. Saje, župnik v Štangi, 6 K.
Za obmejne Slovence. G. Josip Levičnik, bivši nadučitelj v Železnikih, 10 K; Mohorjani v Gorjah 20 K; g. Anton Vilfan, posestnik in gostilničar na Ježici, 10 K.

Iskrena hvala! Prosimo nadaljnih darov!

ZA ŽRTVE.

23. izkaz prispevkov za spomenik in žrtve 20. septembra 1908: 1. Fran Majzel, Jarše-Mengeš, za žrtve 10 K. 2. Županstvo trga Litije na Kranjskem za žrtve in spomenik 100 K. 3. Telovadno društvo Sokol na Jesenicah 72 K 5 h. 4. Pavel Jerovec, c. kr. finančni tajnik v Ljubljani, in soproga 10 K. 5. Dr. Stanko Stergar, c. kr. deželni zdravstveni nadzornik v pokoju, 20 K. Skupaj 212 K 5 h. — Proseč iskreno nadaljnih prispevkov izrekam s tem v imenu »Združenega narod. odbora« vsem rodoljubnim darovalcem svojo najsrčnejšo zahvalo. — Do sedaj so izkazani nastopni blagajniku »Združenega narodnega odbora« došli prispevki: 1. Dne 26. oktobra 1908 (1. do 20. izkaz) 16.635 K 93 h. 2. Dne 28. oktobra 1908 (21. izkaz) 136 K. 3. Dne 30. oktobra 1908 (22. izkaz) 189 K 54 h. 4. Današnji izkaz (23. izkaz) 212 K

Znanost in umetnost.

Ij Prvi veliki koncert »Glasbene Matice« za l. 1908/9 s pevskim zborom in orkestrom bo v nedeljo 8. novembra v veliki dvorani hotela »Union«.

Novo tiskovino za župne urade. Da zadosti župni urad, pred katerim se je izvršila poroka, novemu dekretu »Ne temere«, mora obvestiti o poroki župni urad, v čegar področju je bil rojen kateri izmed poročencev; v svrhu tega naznanila je izdala »Katoliška Bukvarna« ravnokar dopisnico z latinsko-slovenskim besedilom, da je porabna tudi v občevaranju s tujimi župnijami (tiskovina št. 17). Cena za vsak izvod 5 vinarjev, 50 izvodov 1 K 80 vin. Pri naročilu zadostuje, da se navede številka tiskovine.

»Katoliška Bukvarna« je tudi izdala formular za pobotnico pri mesečnem dvignjenju kongruje in petletnice. Tiskovina ima številko 106 in velja lega 60 vin.

Nov zemljevid Balkanskega polotoka (F. Haudtke) je ravnokar izšel v merilu 1 : 1.750.000. Ta krasen zemljevid je 15. natis in velja 1 K 80 h; dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Praktisches Geschäftsbuch für den Kurat-Klerus Österreichs (P. W. Dannerbauer; izdal »Korrespondenzblatt f. d. kath. Klerus Österr.«), je izšel v 3. izdaji in je zadnji (35.) zvezek ravnokar izšel. (1908.) Opozoriti na važnost tega dela je nepotrebno, ker je itak postalo že za vsak župni urad neobhodna potreba. Saj drugega obsežnega in sistematičnega poslovnika za dušno pastirstvo ni kot je ravno tale. Vse cerkveno pravo in teoretiška pastoralna je v tem delu praktično izvedena vedno z ozirom na avstrijske razmere, avstrijsko pravo in upravno prakso. Ker je zdaj večinoma v rabi izdaja od 1896., je pač potrebno, da si vsak nabavi čimprej sedanjo (1907/1908), ker se je v teku 12 let silno veliko izpremenilo, tako glede na državna upravna določila ter zakonodajo, kakor tudi na cerkveno, zlasti v zakonskih, jurisdikcijskih in drugih zadevah. Cena celotnemu delu je 30 K. — Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Janežič - Hubadov »Slovensko - nemški slovar« je izšel ravnokar v četrtem pomnoženem natisu. Cena je ostala kakor pri prejšnjih natisih 6 kron za broširan, in 7 K 20 v za vezan izvod. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani, kjer je tudi nemško - slovenski del za isto ceno na razpolago.

BILINSKA

KISLA VODA

izborna dietična namizna pijača.

O dobroti Bilinske vode naj se vpraša domači zdravnik.

Dobi se pri Mihael Kastnerju v Ljubljani.

1646 40—11

Doječe matere

dobe nove moči z uživanjem Scottove emulzije.

Utrujenost

jenja, otrok postane rdeč in zadovoljen bolj kakor prej. Scottova emulzija daje materi moč in pogum v vsakem slučaju in je vrh tega prijetnega okusa in lahko prebavljiva.

Cena originalne steklenice : 2 K 50 vin. :
: Dobl se v vseh lekarnah. :

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.
Budimpešta 3. novembra
Pšenica za april 12:36
Pšenica za oktober l. 1909. 10:85
Rž za april l. 1909 10:23
Oves za april 8:42
Koruza za maj l. 1909. 7:48
Efektiv: neizpr.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, sred. zračni tlak 736'0 mm.

Dn	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
2	9. zveč.	740.9	4.1	sr. vzh.	jasno	
3	7. zjutr.	40.5	-2.5	brezvetr.	megla	0.0
	2. pop	38.4	9.2	sl. jug	jasno	

Srednja včerašnja temp. 5.6°, norm. 6.9°.

2880 **Zahvala.** 1—1

Ob prerani smrti ljubljene sina in brata gospoda

Leopolda Sterlekar-ja

abiturijenta realke

nam je došlo toliko dokazov sočutja, da se moremo le tem potom zanje primerno zahvaliti. Najtopleja hvala bodi vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za obilno udeležbo pri pogrebu, gg. dijakom za genljivo petje, in darovalcem krasnih vencev.

Posebna hvala g. dr. Opeki za zadnjo tolažbo, g. ravnatelju realke in gg. profesorjem za poslednje spremstvo. Hvala tudi vsem drugim udeležiteljem.

Bog bodi obilen plačnik.

Ljubljana, 3. nov. 1908.

Zalujoča rodbina Sterlekar.

2874 1—1

Potrjim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskreno ljubljani sin, brat, svak in stric gospod

Teodor Vernik

knjigovodja

včeraj, dne 1. novembra ob 7. uri zvečer, previden s sv. zakramenti za umirajoče, po dolgem hudem trpljenju v 34. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v torek dné 3. novembra ob pol štirih popoldne iz mrtvašnice deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

V Ljubljani, dné 2. novembra 1908.

Zalujoča rodbina Vernikova.

Otvoritev češke budjeviške pivnice.

Vljudno naznanjam slav. občinstvu, da sem otvorila restavracijo

češke budjeviške pivnice v Ljubljani, sv. Petra cesta šte. 26 (prej »Golobček«).

Za izvrstno češko (ne nemško) budjeviško pivo, najboljša dolenjska in štajerska vina, dobro meščansko kuhinjo bo vedno skrbjeno.

Abonenti se sprejemajo za opoldansko ali pa tudi za celodnevno hrano.

Pivo v steklenicah pošilja se pri naročitvi

: 25 steklenic brez, lačno na dom. :

Z odličnim spoštovanjem 2869 3-1

Marija Kavčič

prej plačilna natakarcia v »Švicariji« in natakarcia v »Unionu«.

Razprodaja

na veleposestvu Bežigrad pri Celju.

Dne 9. novembra t. l. ob devetih dopoldne se bo iz proste roke vršila razprodaja krav, telic, konj in prašičev. Ker se bo svojčas tudi zemljiško posestvo Bežigrad prodalo, se lahko že ob tej priliki zglasijo kupci. Razprodaja bo na licu mesta v Bežigradu. 2879 3—1

Koncert

»Slovenske filharmonije«

jutri, v sredo, dne 4. novembra

v kavarni »Evropa«

na Dunajski cesti.

Zimska veranda!

Začetek ob 9. uri zvečer.

Vstop prost.

2872 1—1

ČUDEŽ!

samo 4 K!

ČUDEŽ!

Posebni oddelek poln jesenskih in zimskih jopic, paletotov in pelerin za dame in deklice po K 4.—.

Angleško skladišče oblek, **O. Bernatovič**, Ljubljana, Mestni trg šte. 5.**Steckenpferd-
lilijno-mlečno-milo.**Najmilejše milo za kožo.
67R 40-31**Ženitvena ponudba.**

30letni uradnik v neposredni bližini Trsta 3 letno plačo nad 2500 K in pravico do penzije želi radi pomanjkanja seznanja seznaniti se v **surho ženitve** s poštenim slovenskim dekletom 3 doto ali brez dote. Le resne ponudbe s sliko ali brez nje je poslati na naslov „Nada“, poste restante, Trst, poste centrale. 2858 3-2

POSESTVO

veliko, obstoječe iz travnikov, njiv in gozdov, se **kupi** v bližini kake žel. postaje. Oglasi naj se pošiljajo pod šifro „A. B.“ na upravništvo „Slovenca.“ 5852 3-2

Prispela je 30pet v velikem številu sveža najfinejša konfekcija za dame v najmodernejši fazoni in kroju, katero priporočam cenjenim damam na ogled.

Cene čudovito znižane!

Največja izbira konfekcije za gospode

in dečke:

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič Ljubljana

2820 Mestni trg št. 5. 6-4

Gostilniška baraka

(6 m dolga, 4 m široka, 3 m visoka) v Lattermannovem drevoredu **se prod.** Več se izve pri **I. Kenda, Švicarija.**

Trgovina s klobuki in čevlji
Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana, Stari trg šte. 10

priporoča svoje velike zaloge najraznovrstnejših klobukov, cilindrov in čepic, kakor tudi najtrpežnejših čevljev.

Vinski MOŠT

sladek, pristni beli in rudeč **Br. Novakovič** se toči **Sodnjudomači pridelek** tvrde **ske ulice št. 4** in na **Rimski cesti št. 5.**

Matevž Hafner
Hermina Hafner roj. Husebavh
poročena 3. novembra 1908.
Skofjaloka. Jimersdorf.

Mlekarska zveza Ljubljana
2830 Dunajska cesta št. 32 2
: priporoča povodom bližnjih praznikov :
kuhano maslo iz čajnega surovega masla,
surovo maslo, sir domačega izdelka. —
Pošilja se maslo najmanj po 5 kg, sir pa le v celih hlebih po 10 do 30 kg težkih.
Cena najnižja! Kakovost najboljša!

Največja svetlolikalnica in pralnica na Kranjskem
Ljubljana, Kolodvorske ulice šte. 8

je sedaj opremljena z 12 električnimi motorji in zračno sušilnico, da se perilo v najkrajšem času opere, posuši in zlika.

:: Cene so znižane in nižje kot drugod. ::

Po tej napravi se perilo ne le varuje, marveč tudi res čisto opere in napravi kot novo. — Z dežele poslano perilo se vrne v štirih dneh oprano in zlikano.

Za številni obisk se priporoča velespoštovanjem
2239 16 **A. ŠARC**

Morebitne reklamacije naj se naznanijo naravnost meni

Cenjenim odjemalcem na deželi
:: se priporoča ::

slovenska špecerijska trgovina

:: na debelo in drobno ::
M. SPREITZER, Ljubljana
Stari trg (pri Plavcu).
2748 7

Podružnica - v Spljetu -
- Delniška glavica -
- K 2.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

: Žrebanje : priporoča promese na dunajske komunalne srečke á K 15-50. Glavni dob. : K 400000 :
2. novembra sprejema vloge na knjižice **4 1/2 %** minimal. obrestim in na tekoči račun proti

Podružnica - v Celovcu -
- Rezervni fond -
- K 200.000. -

Demonstracije pred sodiščem

Ljubljana, 2. nov. 1908.

Ob 4. popoldne se nadaljuje razprava. Dvorni svetnik Pajk prečita izvid o škodi pri Mahrovem zavodu, nakar se zaslisi ravnatelj Mahrovega zavoda

Robert Haarmann, ki izpove nemško, da je bil slučajno tudi v kazinski kavarni, kjer je čul, da lahko kaj doživi. Povedal mu je to kavarnar kazine. Dvorni svetnik Pajk: Kavarnar, o tem zaslisan, je izpovedal, da tega ne vé. Priča je šel k policiji, kjer se mu je reklo, da je za varstvo vse pripravljeno. Dr. Švigelj in dr. Pegan zahtevata, naj priča ne čita. Prepovedal je doma, da ne sme nihče zapustiti postelje. Gledal je proti »Mestnemu domu«, hrušč ni bil močan. Proti 10. uri zvečer je postaja hrušč močnejši. Posamezniki so se izgubili. Sluti, da je množica grozila ter kričala: Mahrove barabe! Čez 20 do 25 minut se je hrušč pomnožil. Ljudje, ki so prej odšli, so se vrnili. Pričeli so metati kamenje. En kamen je padel celo v drugo nadstropje. Množica se je nato postavila pred hišo. Videli so enega policista, pozneje 4—5, ki so odrinili množico do električnega tira. Prva šipa je bila ubita v prvem nadstropju. Večina kamnov ni zadelo oken, marveč poslopje. Medtem, ko je metala množica kamne, se policija ni ganila. Nov hrušč se je čul iz Kopitarjevih ulic. Prišla sta 2 do 3 orožniki. Videli je dva orožnika, ki sta snela puški. Gruča se je pomikala pred orožniki proti Krischu. Nato je čul hrušč med deklami. Videl je, da je množica zopet prihajala iz Poljanske ceste. Pobito je bilo nekaj šip. V sobi za deklet je dobil služkinje skrite v omarah. Kamni so padali v postelje. Služkinje so se bale, se tresle in se skrile v omaro. Približno ob 11. uri 7 minut je izpraznilo vojaštvo trg in zaprlo jubilejni most. Preštel je pobite šipe, bilo jih je 91. Poklical je steklarja, ki mu je pozneje sporočil, da je bila pobita 101 šipa. Škoda znaša 139 kron. Drugi dan je javil napad županu, ki je pozval svetnika Lauterja, ki je sprejel z njim zapisnik.

Priča **Antonija Potisek** izpove nemško. Služi pri Mahru kot gospodinja. Dne 20. septembra je spala. Padali so kamni v sobo iz šolskega drevoreda. Vstala je in se skrila v omaro. En kamen jo je zadel v hrbet. Spale so štiri pozneje opsovana, češ, zakaj da služi pri Nemcu Mahru.

Dr. Švigelj vpraša, ali so bile služkinje drugod tudi v nevarnosti in če so bili pripravljene prostori za goste. Priča izpove na to slovensko, (klici: Zdaj zna slovensko!) da so bili res še prostori pripravljene, ne vé ali za nemške ali za italijanske dijake.

Dvorni svetnik Pajk prečita izpoved o škodi pri Reiserjevi hiši, ki je bila izpostavljena »einem heftigen Steinhagel«.

Priča **Anton Reiser**, krojaški mojster v Ljubljani, izpove slovensko: Moja žena je prva čula pokanje. Mi smo že vsi spali. Mislim sem, da streljajo, ko je počil ob okno prvi kamen. Nato so metali kamne toliko časa, da so pobili okna. Odprl je okno in rekel stražniku, ki je stal pri svetilki: »Če ne napravite miru, bom streljal!« V sobo je padlo 51, v prodajalno pa 10 kamnov. Bilo je to ¾ na 11. Škoda še ni natančno označena, bo do 450 kron. Pridruži se kazenskemu postopanju.

Priča **Viktorija Reiser** izpove slovensko: Spala sem zvečer, 18. septembra. Ob ¾ na 11. sem čula, da grozno kriče. Zaupila je svojcem: »Skrijte se, streljajo notri!« Mož ji je rekel, kaj mi razbijajo, sem bolj poštenjak Slovenec, kakor vsi drugi. Sinu je priletel kamen na stegno. V vse tri sobe so prileteli kamni na vse strani.

Prečita se nato nemška izpoved **Hermine Reiser**, ki je izpovedala, da je šla spat, ne da bi bila kaj mislila na nemire. Zbežala je v drugo sobo. Postala je vsled demonstracij nervozna. Najmanjši šum jo oplašči, da misli na demonstracije.

Dvorni svetnik Pajk prečita izvid o škodi pri Jaxu, ki naglašja, da Dunajska cesta ni nasuta.

Priča **Johann Jax** izpove nemško: Okolu pol 10. ure so pobili pri meni 75 navadnih in eno zrcalno šipo. Škoda je 186 K. Demonstrantov je bilo do 150, prišli so iz mesta in odkorakali proti kolo-dvoru. V petek je bilo pobitih 43, v soboto pa ostale šipe.

Dvor. sv. Pajk prečita izvid škode pri »Kranjski hranilnici«, ki pravi, da je to poslopje za skrite demonstracije in napade zelo pripravno. Šip je bilo razbitih 176. Kamnov je padlo 500.

Priča **Jožef Kurent**, sluga »Kranjske hranilnice«, izpove slovensko. Videl je, ko so metali kamne. Bil je v nevarnosti. V spalno sobo je padlo 11 kamnov. Okoli

1500 kamnov je padlo. Smeh. Dvorni svetnik Pajk: »Tiho, če se boste smejali, bom pustil vse izprazniti tam zadaj.« Padlo je nekaj kamnov tudi proti »Avstro-ogrski banki«. Čul se je klic: »To pa ni prav!« Zapisnikar prečita nato nemško ovadbo »Kranjske hranilnice«, ki jo je podpisal dr. Schoeppl in ki opisuje, kakor da bi bili demonstranti lepo po vrsti gasili svetilke, nato metali kamne, vsega čez 1400, ki so bili debeli kot pest. Prečita se nato nemška izpoved dr. Schoeppla, ki opisuje napad na »Kranjsko hranilnico«. Čuvaj je bil s kamnom zadet v tilnik. Vse, kar vé, mu je povedal Kurent. Pridruži se kazenskemu postopanju. Škoda znaša 452 K 80 vinarjev.

Franjo Kurent, praktikant tobačne režije, je slovensko izpovedal, da ni bila za njegovo osebo podana nevarnost, pač bi se pa bil lahko urezal ob steklo.

Valentin Gostič, nočni čuvaj »Kranjske hranilnice«, je izpovedal, da ni mogel nobenega izpoznati. Vsak je imel dosti opravka, da se je izogibal kamenju. **Cecilija Kastelic** je spala s štiriletnim sinčkom. Ropot, žvenketanje šip jo je izbudilo. Bila je vsa iz sebe, ker je sinček trepetal. S sinčkom sta bila vsmrtni nevarnosti. V srajci je skočila iz postelje in šla v kuhinjo.

Dr. Pegan: Iz ovadbe »Kranjske hranilnice« je razvidno, da so demonstranti luči ugaševali. Nikjer pa ni našel povoda za to. Čisto drugače se čita ovadba, kakor je Kurent povedal.

Dvorni svetnik Pajk prečita nemški izvid o škodi Bambergovih tiskarne.

Dr. Švigelj se čudi, zakaj so se napravili lokalni ogledi nemško. Predlaga, naj se prebera ali raztolmačijo izvidi tudi slovensko. Naj se vsi zapiski raztolmačijo slovensko. Obtoženci ne razumejo nemško. Dvorni svetnik Pajk: »Ja, ja, gut, bom.«

Priča dr. Fr. Vok: izpove slovensko: »Stanujem v Bambergovih hiši. Čul sem šunder. Skozi dve šipi je priletel kamen do polovice sobe. Ljudje so toliko vpili, da ni bilo mogoče razločiti. Čul je pač klice: Bamberg, hier! Godilo se je to okoli ponoči 18. septembra, prvi večer. Priča pravi na to, da ne ve natančno, kdaj je to bilo. Sodí, da v soboto. — Prečita se izpoved priče Otomarja Bamberg, da so demonstranti vzeli na piko tiskarno, škoda znaša 201 K, ubitih je bilo 113 šip. Napadena je bila Bambergovih hiša dvakrat: 18. in 20. Čul je klic: »Tukaj je Bambergovih hiša, tiskarna.« Izgredniki so metali kamne zelo visoko. Ob drugem napadu je že okoli 7. ure opazil sumljivo zbiranje. Prosil je za pomoč pri deželni vladi, a predno je prišla pomoč, je bila že hiša napadena.

Prečita se nemška izpoved trgovca **Hugona Ihla**, ki se je pridružil kazenskemu postopanju. Opazoval je množico, ko je pobijala šipe pri njegovi hiši. S svojega stanovanja je videl, da je deževal »mindestens zweimaliger Steinhagel« na njegovo hišo. Množica kakih 1500 do 2000 oseb je prišla. Izpoznati ni mogel nikogar. Škode je imel 250 kron. Ne ve, kje so dobili ljudje kamenje.

Dvorni svetnik Pajk prečita izvid škode tvrdke I. C. Mayer. Pobite so bile vse šipe, ki niso bile zavarovane z roletami. Nevarnosti ni bilo nobene. Emerich Mayr je imel škode 57 kron.

Albert Zeschko je izpovedal, da je imel škode 70 K.

I. Buzzolini je našel pobite šipe, ko je prišel z Ježice zjutraj v prodajalno, kar se mu je zdelo čudno, ker se ne briga za politiko.

Jakob Kraljevič je šele dva meseca v Ljubljani. Ni vedel, zakaj so pobili Fränklu šipe.

Prečita se nemški izvid o škodi nemške tvrdke **Rudolf Miklautz. Drofenig** je izpovedal, da je bilo pobitih 31 šip. Škoda znaša 87 K 30 v. Pridruži se kazenskemu postopanju.

Izvid o škodi tvrdke **Persche** pravi, da je bila steklarina vsa pobita. Anton Stauta, poslovodja, ni bil navzoč. Škode je 56 K. Svetilke so bile pobite s palico.

F. M. Schmidtova trgovina se nahaja na Glavnem trgu. Vse tri šipe so v sredi ubite, najbrže s frač. Schmidt je izpovedal v preiskavi nemško, da ima 253 K škode. Pridruži se kazenskemu postopanju. Videl je velikansko množico. Čul je ploskanje in klic: Schmidt ne, je dober človek! Drugi dan je pa dobil pobite šipe. Sodí, da so luknje v šipah povzročile svinčene kroglice, ki so bile vržene iz frač.

Jožefu Kordin je bilo pobitih v prvem nadstropju 11 šip, ena črka na tabli je bila ubita, poznal se je tudi madež od črnila. **Adolf Kordin** je nemško izpovedal, da ob napadu ni bil doma. Prebarvati bo moral hišo.

Fani Hanslowsky je izpovedala slovensko, da je previdno opazovala, kako so šli ljudje iz Mestnega doma. Opazila je, da se je ena gruča pečala s Kordinovo tablo, druga gruča je pa metala kamenje. Nekdo je tudi vrgel steklenico črnila. Izgrednika ni nobenega izpoznala.

Izvid o škodi tvrdke **Krisper** pravi, da je bilo pobitih šest šip v I. nadstropju. **Johann Krisper** je izpovedal, da ima škode 9 K 60 v. Kazenskemu postopanju se ne pridruži. Ni bilo nevarnosti vsled kamenja.

Tvrdki **Hler** je bila poškodovana napisna deska s kamni, tudi lesena vrata je moral nekdo razbiti, ker so počila.

Ludwig Spitz je izpovedal, da znaša škoda 221 K 20 v.

Firme **Recknagel** lastnik ne ve, kako se je poškodovalo pri njem.

Pri **Schifferrju** je bilo vrženih 5 kamnov. Škode 260 kron. Obe tvrdki sta se pridružili kazenskemu postopanju.

Meisetzovi trgovini Pod Tranco sta bili sneti dve napisni deski. **Franz Meisetz** je izpovedal v preiskavi nemško, da je škoda neznatna, 1 K. Kamne so pa metali na zastore. Ponoči od 20. na 21. je pa bilo hudo. Do II. nadstropja so metali kamne, pa niso napravili škode. Videl je, ko so vrgli deske v Ljubljano, ki jih je odnesla. Škoda znaša 25 K. Pridruži se kazenskemu postopanju.

Priča **Miroslav Krivačič**, trgovski sodnik, se zaprišeže in izpove: Bil je v »Mestnem domu«. Prišel je do pivarne Auer. Pred magistratom je videl, kako je nekdo vrzel en kamen v Oehlerjevo prodajalno. Vpili so, da gredo k Hamannu, Recknaglu in h Kendi. Pri Perschetu so s palico dregali po svetilkah. Bilo jih je veliko. Poznal ni nobenega.

Dvorni svetnik Pajk čita izvid o škodi tvrdke **Trdine**. Višnjeva krogla je bila zadeta s kamnom, v Trdinovo spalnico je padlo pet kamnov. Trgovca **Trdina** je izpovedal v preiskavi nemško. Ko se je vlegel v posteljo, je opazil, da se bliža množica. Misli ni, da kaj pride, ko so pričeli frčati kamni v spalno sobo. Zginila je tudi njegova napisna deska. Škoda znaša 48 K 19 h. Pridruži se kazenskemu postopanju. Telefoniral je po stražnika, ki je tudi prišel.

Tvrdki **Kendi** so razbili pet svetilk, v prvem nadstropju je bilo pa razbitih trinajst šip, en kamen je celo razbil stekleno steno pisarne. Tvrdka se pridruži kazenskemu postopanju. V mezaninu so našli dvanajst do trinajst kamnov.

Kavarni »Egia« sta razbiti dve šipi. **Johann Haberle** je izpovedal, da sta dva kamna ubila dve šipi. Misli si ni, da je to v zvezi z demonstracijami. V njegov lokal hodijo večinoma Slovenci. Pozneje sta bili pobite še dve šipi. Le slučaj je bil, da ni bil nihče poškodovan. Škoda znaša 256 kron. Blagajničarka »Egie«, Elza Zupan, se je mudila v stanovanju, ko je čula pokanje šip. Ostala je nato v kavarni, kamor je priletel le en kamen, ki bi ne bil mogel drugemu škodo storiti, kakor tistemu, ki bi sedel tam.

Lekarni **Mardaetschlaeger** je bila odstranjena napisna deska. **Mardaetschlaeger** je izpovedal v preiskavi nemško, da je bil ponoči pri »Roži«. Odstranjena mu je bila napisna deska. Sodí, da so jo odstranili iz osebne mržnje.

Poliksen Kirsich je izpovedala v preiskavi nemško, da je čula ropot, ko so metali kamne v rolete njene prodajalne. Stanovanja ni zapustila. Škoda znaša 300 kron.

Pri **Virantu** je bila odstranjena deska »Krainische Kunstwebe-Anstalt«, ubita je tudi ena šipa in svetilka pri vrtu. Lastnica hiše je »Kranjska hranilnica«. Oskrbnik hiše **Rajmund Schischkar** je označil škodo z 49 K 60 h.

Pri **Baierischer Hof** (Bavarski dvor) je bilo ubitih dvajset šip. **Viktor Petsche** je v preiskavi nemško izpovedal, da so mu napravili demonstranti bolj malo škode. Ob prvem napadu je ležal v postelji, drugi večer je razgrajalo okoli devete ure veliko ljudi, a le malo časa, ker je prišla »kompanija vojakov«. Nekaj gostov je bilo v restavraciji, a nevarnosti ni bilo, dasi je bilo vrženih veliko kamnov. Razbita je bila svetilka nad vrati. Škode je imel 49 kron.

Ivan Peklenk je izpovedal v preiskavi, da je bilo v stanovanju gospe Vilhar 22 šip ubitih. Gospa ne zahteva odškodnine. Glede na storilce ni nihče ničesar opazil.

Viktor Cantoni je izpovedal v preiskavi nemško, da je bila odstranjena njegova napisna deska. Škode je imel 50 K.

Josipina Hudabinič je izpovedala v preiskavi nemško, da je čula pred Cantonijem hrup. Ubila ji je bila ena šipa s kamnom. Njena škoda znaša 2 K 88 h. Demonstrantov je bilo do 22.

Mihael Frančič je oskrbnik hiše št. 5 na Vodnikovem trgu. Izpove, da so ljudje ubili enajst oken, ker so mislili, da stanuje Nagy tam.

Slovenec se pridruži kazenskemu postopanju.

Trgovca **Franc Igljč** je bil še v trgovini, ko je začul močan pok. Ni mislil, da so naperjene demonstracije proti njemu. Škoda znaša 50 kron. Pridruži se kazenskemu postopanju!!! Čul je tudi klic: »Igljč nemškutar!« Občinstvo kakor tudi zagovornike je presenetilo, da zahteva »Slovenec« (?) Igljč povračilo škode, češar ni zahteval še noben Slovenec in celo nekateri Nemci ne. (Klic med občinstvom: »Igljč ima za zastopnika nemškega odvetnika dr. Valentschagga!«)

Nemec Somnitz mora iz dvorane.

Dr. Pegan: Poročalo se mi je, da se nahaja med občinstvom in poslušaj razpravo še ne zaslšana priča Somnitz. Ker ne vem, če je to res, prosim g. predsednika, naj poizve, če je Somnitz med poslušalci, in odredi, da se odstrani.

Dvorni svetnik Pajk: Ali je gospod Somnitz v dvorani?

Molk. Somnitz, ki stoji pod galerijo, noče ničesar razumeti, le debelo gleda okolu sebe. Gospod, ki stoji na njegovi strani, pokaže s prstom nanj in pravi: Saj stoji tu!

Dvorni svetnik Pajk: Morate vun. — Somnitz noče še razumeti, dokler mu Pajk nemško ne pove, da mora iti vun in naj pride jutri okoli 11. ure dopoldne k razpravi.

Somnitz se na to obrne proti izhodu, paznik pri vhodu ga je že »pomenljivo« gledal, sluga Simonič se je že tudi pripravil, da ga pouči, da ne sme biti priča zraven, ko zaslšavajo prejšnje priče. Vse to je na Somnitza tako vplivalo, da je šel iz dvorane z uljudnim, med poslušalci ne navadnim pozdravom: Gute Nacht!

Ko se je Somnitz odstranil, prečita še dvorni svetnik Pajk uradno poročilo mestnega uradnika Šviglja, ki opisuje, kako je delal ob demonstracijah službo cele noči in napovedoval po kavarnah in gostilnah policijsko uro.

Državni pravdnik nastopi.

Dr. Švigelj predlaga, naj se zaslšijo dr. Triller, dr. Kokalj in dr. Oražen, ki bodo dokazali, da se množica ni razburila na protestnem shodu, pač pa da so demonstracije hipoma izbruhnile.

Dvorni svetnik Pajk: Imamo zdaj še poleg tega predloga rešiti predlog o Gerlovičevi verodostojnosti in pa o zaslšanju priče Juvan. Gospod državni pravdnik?

Dr. Pajnič: Pripuščam razsodbo o zaslšanju priče Juvan sodnemu dvoru. Prostim se pa ilustrujočim dokazom o Gerlovičevi verodostojnosti. Če smatra magistrat Gerloviča za zanesljivega, ga moramo smatrati tudi mi. Nedopustno je, če se prečitajo Gerlovičeve lanske ali predlanske kazni. Protivi se tudi predlogu o zaslšanju dr. Trillerja, dr. Kokalja in dr. Oražna.

Dvorni svetnik Pajk: O predlogih bo sodišče sklepalo. Razprava se nadaljuje ob 9. uri dopoldne.

Ljubljana, 3. novembra.

Ob 9. uri dopoldne se nadaljuje razprava. V obtožnici pod črko B navedene priče niso vabljene k razpravi, ker tega tudi zagovorniki niso zahtevali. Zato so se prečitale njihove izpovedbe, ki so jih podale v preiskavi. To čitanje je mučno tako za sodnike, za zagovornike in za občinstvo. Razprava gre pa le hitro izpod rok. Znano je namreč, da dvorni svetnik Pajk jako hitro in natančno vodi preiskavo. Ob dolgočasnem čitanju teh izpovedb smo izvedeli med drugim večeraj, da je »kasino-direktor« Guido Schneditz, ki je v svoji izpovedbi v preiskavi kot tak označen. Izpopolnimo, da opravlja Guido Schneditz poleg svojega glavnega posla »Kasinodirektor« še posel deželnega višjega sodnega svetnika, kar mora biti le njegov postranski posel, ker ga v svoji izpovedbi ni omenjal.

Dvorni svetnik Pajk takoj začetkom razprave pravi: Tu imamo zaboj zbirke kamnov. — Kaže jih odvetnikom. Dr. Pegan: So li avtentični? — Pajk: So! — Kaže kamne in pravi: So že dosti veliki, da se šipe pobijejo. — Pokaže tudi konec odlomljene palice, ki se je našla pri Perschetu. Dr. Pegan: Najti bi se morala tudi palica.

Dvorni svetnik Pajk prečita ovadbo mestnega magistrata državnemu pravdnictvu. Ovadba opisuje, da se je po protestnem shodu pomikala velika množica. Na stražnike in orožnike je letalo kamenje. Zabraniti se ni dalo, da ne bi bila množica

pobila šip pri kazini. Metanje kamnov se ni moglo zabraniti. S pomočjo orožništva so odrinili demonstrante od kazine. Večje množice so se razkropile po mestu in pobijale šipe. Mir se je šele napravil, ko so prišle tri stotnije pešpolka št. 27. Množica je tudi udrihala po stražnikih. Ovdaba navaja imena ob demonstacijah aretiranih oseb. Prečita nato dva oklica na »Slovenke in Slovence«, ki se je razširil povodom agitacije za protestni shod v »Mestnem domu«.

Stražnik Štefan Goričan.

Dne 18. septembra je bil pred »Mestnim domom«. Nalog je imel, da gre po shodu pred demonstranti. Šelenburgove ulice so bile zaprte. Bilo nas je deset do dvanajst. Nismo mogli vzdržati reda. Prodrli je množica kordon. Videl je, ko so metali demonstranti kamne. Prijel je štiri do pet oseb, a so mu jih takoj iztrgali. — Pajk: Zakaj jih pa orožnikom niso iztrgali? — Priča: Zato, ker se jih bolj boje zaradi orožja. — Dr. Pegan: Naj jih oborože boljše. — Priča: Pri realki je zasačil Turzana, ko je lučal pred »Tonhalle« kamne. Podili so demonstrante naprej. Pred realko je zopet videl Turzana, ko je mislil metati kamne. Aretiral ga je nato. — Na vprašanje dr. Leskovarja odločno potrja priča, da se glede Turzana ne moti, da je metal kamne pri »Tonhalle«. — Na vprašanje dr. Pajnika odgovori priča, da so vpili ljudje živio, ko so padale šipe. Na dr. Paganovo vprašanje potrja priča, da so ljudje sploh živio vpili.

Kdaj so prišli demonstranti pred kazino.

Stražnik Jezovšek je imel službo 18. septembra pred kazino. Okolu devete ure so prišli demonstranti. Pozneje je epa postalo kar črno. Bomardiranje s kamni je trpelo do pet minut. Vse se je godilo kar hipoma. Do 150 oseb je metalo kamne. Ljudstva je bilo do 2000. Prišel je ravno zraven, ko je bil aretov. Turzan. Kamenje je letelo od zadaj. Izpoznal je živinozdravnika Ribnikarja. Ne more reči, da bi bil vplival na demonstrante.

Smerke je stal pred kazino, ko so metali kamne. Ne verjame, da bi bil metal kamne. Bil je ves čas pri meni in ni vrgel nobenega kamna. S Turzanom sta bila skupaj štiri do pet minut.

Policijski stražnik Miha Sitar.

Policijski stražnik Miha Sitar je imel 18. septembra službo pred pošto. Bil je zraven pri kordonu v Šelenburgovih ulicah. Držali smo demonstrante nazaj, ko so pokale šipe na kazini. Pred škofijo je aretiriral Mravljo, ker je metal kamne proti Perschetovi trgovini. Trditi ne more, da je Mravlja kaj zadel, a dvakrat je vrgel, ko se je pa tretjič pripognil, ga je pa aretiriral.

Orožnik Anton Čuček

je aretiriral 18. septembra neko osebo. Praznili so prostor pred Zvezdo. Videl je, ko so metali kamne. Parkelj je metal kamne od vogala deželnega dvorca, zakar ga je aretiriral. Stal je za voglom. Z velikim kamnom bi ne bil zadel realke.

Pol. stražnik Franc Grošelj.

Pol. stražnik Franc Grošelj izpove, da je aretiriral ob demonstaciji neko osebo v Šolskem drevoredu, ki je nabirala kamne in mu povedala »fovš« ime, tudi na stražnici je povedal aretiranec »fovš« ime. Imel je poln žep kamnov. Kamni so bili debeli. — Dr. Tomišek: Kje ste ga zasačili? — Priča: Koncem Šolskega drevoreda, zadaj kaka dva koraka pred hišo je pobiral kamne. — Dr. Tomišek: »Ali je metal?« — Priča: »Tokrat se ne.«

Čul je tudi klice: Zdaj pa za menoj. Časa, kdaj je aretiriral Milana Makarja, ne ve. — Na vprašanje državnega pravdnika izpove priča, da se natančno spominja, da mu je povedal aretiranec napačno ime. — Dr. pravdnik dr. Pajnič predlaga, naj se zasliši še priča Slanovec. — Dvorni svetnik Pajk: Ali ste imeli Makar kamne v žepu? — Makar: Seveda sem jih imel. Pobral sem jih v drevoredu. Ne vem koliko sem jih imel v žepu.

Pol. stražnik Franc Vrečar.

Pol. stražnik Franc Vrečar je delal 18. septembra tudi zapah v Wolfovih ulicah. Nekaj dam so izpustili skozi. Ko so prišle dame skozi, so pa rekle: »Možje za nami!« — so pa prodrli zapah. Do 2000 je bilo ljudi. Ko so nas tam predrli, smo šli pred kazino, kjer sem videl, kako so metali kamne proti salonu. Enega je videl, ko je metal kamne in ga aretiriral. — Obtoženec Koren: »Ne, nisem metal.« — Priča: »Na stražnici je sam priznal, da je metal.« — Dr. Hribar: »Ali ni izključeno, da ste se motili.« — Priča: »Večkrat je zamahnil obtoženec z roko proti kazini.« — Koren: »Sploh nisem mahal z roko.«

Pred Bambergom je aretiriral orožnik Telban obtoženca Bajžlja, ker je metal kamne v Bambergovo hišo. — Pajk: »Ali ste vrgli kamen?« — Bajželj: »Ne!« — Pajk: »Ste zamahnil z roko?« — Bajželj: »Ne«. Orožnik Telban je videl, ko je mahal Bajželj proti Bambergovi hiši. Prijel ga je, našel mu je v žepu še kamne. Bilo je do 20 fantov tam, ki so pa zbežali. — Dr. Švigelj: »V predpreiskavi ste rekli, da je le enkrat zamahnil?« — Priča: »Videl sem, ko je ravno zamahnil.« — Dr. Švigelj: »Ali je priznal na stražnici.« — Priča: »Priznal je pozneje in celo rekel, da meče zato, ker tudi drugi mečejo.« Bajželj: »To ni res, da bi bil to rekel.« — Priča: »Saj ste priznali, kako morate to zdaj tajiti.«

Zaslišane so bile še priče: orožnik Alojzij Steklasa, pol. stražnik Pust, orožnik Modic, ki nekaj časa ni hotel odgovorjati zagovorniku dr. Tomišku, orožnik Mavrovič, Golobic, policist Avsec, policijska stražnika Pavline in Azman ter Somnitz. Te priče so vneto branile obtožbe. Na nekatere njihove izjave se še jutri povrnemo.

Windischer, Potnik, Kamenšek.

Dvorni svetnik Pajk prečita policijsko ovadbo glede na metanje kamnov po Windischerju, Potniku in Kamenšku. Ovadil je obtoženca stražnik Gerlovič. Besedilo ovadbe je slično besedilu obtožnice.

Mag. koncipist Francišek Jančigaj.

Dr. Pegan: »Ne zahtevamo prisega!«
Dr. Pajnič: »Zahtevam prisego.« Priča se zapriseže in izpove, da je bil pri kordonu v Šelenburgovih ulicah. Kordon se je pomikal od Knafljevih ulic do kazine. Pritisk odzadaj je potisnil kordon nazaj. Bil je tam Windischer, kateremu je še rekel, naj se umakne. Dne 19. t. m. je kontroliral v kolodvorskem okrožju gostilne, če so zaprte. V Seidlovi gostilni je dobil Kamenška, ki je bil popolnoma pijan, da se je gugal. Pred kolodvorom je bilo čisto mirno. Nismo zapazili nobenega človeka, razven treh gospodov, ki jih pa nisem razločil. Tudi na Dunajski cesti je bilo mirno. Šel je stražnico in povedal, da se zbirajo ljudje pred kolodvorom, kmalu nato se je pa telefoniralo. Pozna Gerloviča, ki je vesten stražnik, mogoče še preveč vreden »diensteifrig«. Dr. Pegan: Vam ni znano, da včasih Gerlovič v ovadbah pretirava. Opozarjam na slučaj Himmelreich, katerega je aretirala Gerlovič, a je bil Himmelreich izpuščen.

Dr. Pajnič: »Pripomnim, da je povedal v Himmelreichovi zadevi Gerlovič razbremenilno: Aretiral ga ni po svoji krivdi.« — Dr. Pegan: »Kaj razume priča pod »diensteifrig?« — Priča: »Na me napravi vtis verodostojnega človeka.« — Dr. Švigelj: »Windischer je bil popolnoma miren.« — Priča: »Popolnoma miren je bil.« — Kamenka že dlje časa poznam, a pijanega ga še nisem videl.«

Priča Martin Gerlovič.

Dvorni svetnik Pajk proglasi senotov sklep, da se Gerlovič zasliši, zasliši se priča Juvan, ne zaslišijo se dr. Triller, dr. Kokalj in dr. Oražen. Dr. Tomišek predlaga, naj se zasliši še priča Ivan Černe, pomočnik pri električnem inštalaterju Fakinu. Dr. Pajnič se protivi predlogu.

Gerlovič se zapriseže. Bil je 18. septembra pred kazino, prej je bil v kordonu v Wolfovih ulicah. Šel je z demonstranti,

ki jih je odganjal v Zvezdo. Odzadaj med kostanj je pričelo padati kamne. Prišel je na vogal, ko je opazil, da je Windischer zamahnil in vrgel, kaj, ne ve. Videl je tudi Stauta, ko je tolkel s palico po kazinskem oknu. Kake tri korake od mene proč sem videl Potnika, ko je zamahnil. Rekel sem mu: Gospod Potnik odstranite se! Pri Tonhalli sem videl gospoda Kamenška, ki je tudi zamahnil. Kamenška smo peljali do obločnice kjer se je legitimiral. — Windischer: »Stražnik me ni prijel.« — Potnik: »Mogoče sem dvignil roko, a vrgel nisem kamna.« — Dr. Pegan: »Ali niste videli svojega prijatelja Potokarja?« — Dvorni svetnik Pajk: »Ne dopustim, da bi ga navajali kako se naj zagovarja.« — Staut izjavi da se ne spominja, da bi bil Gerloviča videl. Gerlovič: »S palico je tolkel, držal jo je spodaj, tolkel pa s kljuko.« — Kamenšek: »Vrgel nisem kamna, marveč skatljico; od deželnega dvorca do realke je taka razdalja, da se ne doseže.« — Priča: »Stal je pri vogalu začetkom deželnega dvorca.« — Dr. Vodusek: »To je najmanj trideset korakov.« — Priča: »Zoperstavljal se mi Kamenšek ni.« — Kamenšek: »Se ne spominjate, da sem takoj zatrjeval, da nisem vrgel kamna.« Priča: »Se ne spominjam.« — Smeh med občinstvom. — Pajk: »Ja, se bote spodobno obnašali ali ne?« — Priča: »Vrgel je Kamenšek na vogalu od dvorca naprej.« — Dr. Švigelj: »Ali ste videli, da je Windischer vrgel kamen ali le zamahnil.« — Priča: »Zamahnil.« — Dr. Švigelj: »Naj se konstatira, da je rekel v preiskavi, da je vrgel kamen, danes pravi, da je le zamahnil.« — Dr. Švigelj: »Ali je bila še šipa cela potem, ko je zamahnil?« — Priča ne ve natančnega odgovora. — Dr. Pegan: »Ste govorili s Potnikom enkrat ali večkrat.« — Priča: »Enkrat.« — Dr. Pegan: »Ali je Potnik zamahnil proti koncu?« — Priča: »Proti koncu. Ko je zamahnil, je zažvenketalo. Priča končno pove, da so v istem času drugi metali.« — Dr. Pegan: »Ali ste aretirali nekega Himmelreicha.« — Priča: »20. septembra sem ga retiral.« — Predsednik: »To ne spada k stvari, to je druga zadeva. Ne dopustim takih vprašanj.« — Dr. Pegan: »Si pridržim ničnost.« — Dr. Tavčar hoče nekaj vprašati Gerloviča. Predsednik Pajk nekaj ugovarja: »Ali vi koga tedaj zagovarjate?« Dr. Tavčar: »Stauta in tudi o tem je priča Gerlovič. Zagovorniki nismo tu samo za balast!« — Predsednik Pajk: »Gerlovič pa tudi ni obtoženec.« — Dr. Tavčar: »Gerloviču še nisem nič rekel. Gerlovič, poznate li Stauta dalj časa?« — Priča: »Poznam.« — Dr. Tavčar: »Ali so bili ko ste prišli k kazini ljudje v kavarni?« — Priča: »Ne.« — Dr. Tavčar: »Ali je Staut udaril po celi šipi.« — Priča: »Ne ve natančno. Otroka Stautovega ni videl.«

Na dr. Švigljevo vprašanje pove priča, da je, ko je zamahnil Windischer od

vseh strani padalo kamenje. Pozneje Windischer s pričo ni nič govoril o kakih 100 kronah in tudi obiskal ga Windischer ni.

Le najfinejše, posušene

kokosove orehe

predeljujejo tvornice Ceres in delajo iz njih brez vsakršne primesi v strogo čistih aparatih znamenito

Ceres jedilno mast

ki se rabi za praženje, kuhanje in pecivo.

Slavnemu občinstvu, posebno pa prečisti duhovščini in cerkvenim predstojništvom priporočam svojo dobro nrejeno

podobarsko in pozlarsko obrt

v Wolfovih ulicah št. 1
nasproti frančiškanske cerkve
ter vsa v vso to stroko spadajoča dela kot izdelovanje oltarjev, prižnic, tabernakljev itd. in zagotavlja kolikor možno umetno in fino ter trpežno izdelavo po lastnih in predloženih načrtih.

Cene zelo zmerne! Priznana dovršena dela!

466 Z odličnim spoštovanjem 52-32

Aleks. Götzl

podobar in pozlatar.

Parkete

furnirane, masivne vseh vrst, hrastove in bukove deščice I. vrste izdelek, največje in najsolidnejše domače tvrdke **J. KOTNIK, Verd - Vrhnika** priporoča in poklada 2683 10-3

Ferdo Primožič, mizarstvo. Ljubljana, Hilsjerjeve ulice 5.
Sprejema in izvršuje tudi vsa popravila starih parket, likanje, in vsa v to stroko spadajoča dela po najnižji ceni.

Globoko izpod cene

prodajam radi pomanjkanja prostora obleke in površnike, zimske suknje in dežne plašče za gospode in dečke kakor najmodernejšo konfekcijo za dame in deklice.

Konfekcijska trgovina **A. Lukič**

Pred škofijo šte. 19.

2811 5

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laško priporočata svoje izborno pivo.

Specialiteta: „**Salvator**“ (črno pivo a la monakovsko). — Zaloga Spodnja Šiška (telefon št. 187).

Pešiljatve na dom sprejema restavrater „Narodnega doma“ g. Kržišnik. (Telefon št. 82.)

Podružnice:

Praga z menjalnicami: Graben 15. Mala strana, Mest. ulica 17, Baden, Brno, Češka Lipa, Češka Kamenica, Moravski Zumberg, Mödling, Novi Jičín, Pilsen, Zvitava in Liberec.

Menjalnice na Dunaju:

I. Wollzeile 10, Taborstrasse 4, III. Ungargasse 77 (vogal Rnnewega), III. Löwengasse 27, IV. Wiedner Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 88 a, VI. Gumpendorferstrasse 22, VII. Mariahilferstrasse 70, VIII. Lerchenfelderstrasse 152, IX. Alserstrasse 32, XVIII. Währingerstrasse 82, XIX. Döblinger Hauptstrasse 83, XIX. Hauptstrasse 32.

Menjalnična delniška družba

„MERCUR“

DUNAJ, I., Wollzeile 1.

Akc. kapital K 20.000.000. Res. zaklad K 8.000.000.

Najkvalitetnejši

:: nakup in prodaja ::

vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet,

:: zastavnice, srečk, deviz, valut in denarja. ::

:: Zamenjava in eskomptiranje ::

izrebanih zastavnice in obligacij, srečk in kuponov.